28/12/2023

Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Νεοχωρίου, ο φύλακας της νότιας όχθης της Παραχελωίτιδας

/ Ενορίες

Φάρος πίστης, καταφύγιο ψυχής, τόπος «Παραδείσου», ιερό προσκυνητάρι, ένα εικονοστάσι – «συλλέκτης» προσευχών και ελπίδων, φως εκτυφλωτικό εν βαθέως σκότους, καθαγιασμένο περίαπτον· τα ανωτέρω σχήματα λόγου αποδίδουν την ιερότητα και τη σημασία κάθε ναού που λαμπρύνει και διανθίζει αρχιτεκτονικά και πνευματικά το ελληνικό, λατρευτικό πολιτισμικό περιβάλλον. Ένας από τους απειράριθμους αυτούς ναούς της ορθόδοξης πίστης είναι και ο

ναός του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου του Νεοχωρίου του νομού Αιτωλοακαρνανίας.

- Της Μαρίας Καρατζογιάννη

Χτισμένος στην Αιτωλική Παραχελωίτιδα και στη νότια όχθη του ποταμού Αχελώου αποτελεί «μαρτυρία» και συνέχεια ενός ναού που ανοικοδομήθηκε δύο φορές και κληροδότησε ανέπαφα στοιχεία από τους βυζαντινούς, τους προεπαναστατικούς και μετεπαναστατικούς χρόνους, καταλήγοντας στη σημερινή του εκλεπτυσμένη και προσεγμένη μορφή. Μορφή που συμπυκνώνει κόπο ανθρώπινο, αλλά όχι θνησιγενή μαζί με ένα αέναο πνεύμα αγάπης προς τον πολιούχο Άγιο, απόλυτα εκφρασμένο μέσα από την φροντίδα και την επιμέλεια του ναού του, προκειμένου να ικανοποιείται η υψηλή και αδιάκοπη ανάγκη επικοινωνίας και επαφής των κατοίκων της περιοχής με οτιδήποτε εκπροσωπεί τη θεία ουσία.

Ο σύγχρονος, περικαλλής ναός του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου θεμελιώθηκε και αποπερατώθηκε σε τόπο που προηγείτο η ύπαρξη ενός, πιθανώς, μικρότερου ναού που ανήκε στη βυζαντινή πόλη «Αχελώος», η οποία υπαγόταν διοικητικά στο Δεσποτάτο της Ηπείρου, αλλά και στο ίδιο σημείο οικοδόμησης ενός ανακαινισμένου δεύτερου ναού, στα θεμέλια του πρώτου, κατά το 1803. Λόγω της πολύχρονης αυτής ύπαρξης του λατρευτικού αυτού ιερού ο Άγιος Ιωάννης κρατά στους καθαγιασμένους κόλπους του πολύτιμα και ιστορικής αξίας ιερά αντικείμενα της ορθόδοξης λατρευτικής παράδοσης, αλλά και ιστορίες της φίλεργης και ανεκτίμητης ανθρώπινης δημιουργίας. Πράγματι, μια επίσκεψη στον ναό προσφέρει τη δυνατότητα μιας κατανυκτικής περιήγησης σε έναν λατρευτικό χώρο που περιβάλλεται από πυκνές αγιογραφίες εξαιρετικής ζωγραφικής τέχνης και μοναδικής απόδοσης της μεταφυσικής πνευματικότητας που διέπουν τα ιερά πρόσωπα.

Βηματίζοντας κανείς πάνω στα λευκά μάρμαρα Διονύσου, με τα οποία έχει επενδυθεί το δάπεδο του ναού, αυτό που εντυπωσιάζει την ανθρώπινη ματιά είναι το λεπτοδουλεμένο ξυλόγλυπτο **τέμπλο**· κατασκευή του ξυλογλύπτη Αντίπα από την Πύλαρο της Κεφαλονιάς. Το περίτεχνο τέμπλο μεταφέρθηκε στον ναό με καΐκια από το νησί του Ιονίου, για να το παραλάβουν και να το μεταφέρουν ακολούθως, τμηματικώς, οι ενορίτισσες του ναού. Εμπλουτίστηκε δε με αξιόλογες αγιογραφίες επτανησιακής τεχνοτροπίας που μαγνητίζουν το βλέμμα με την καθαρότητα των χρωμάτων και την ηρεμία των αναπαριστάμενων μορφών και αποτελούν δημιούργημα του αγιογράφου και Αρχιδιακόνου Διονυσίου Κασόλα και των γιών του, Αγγέλου και Γερασίμου.

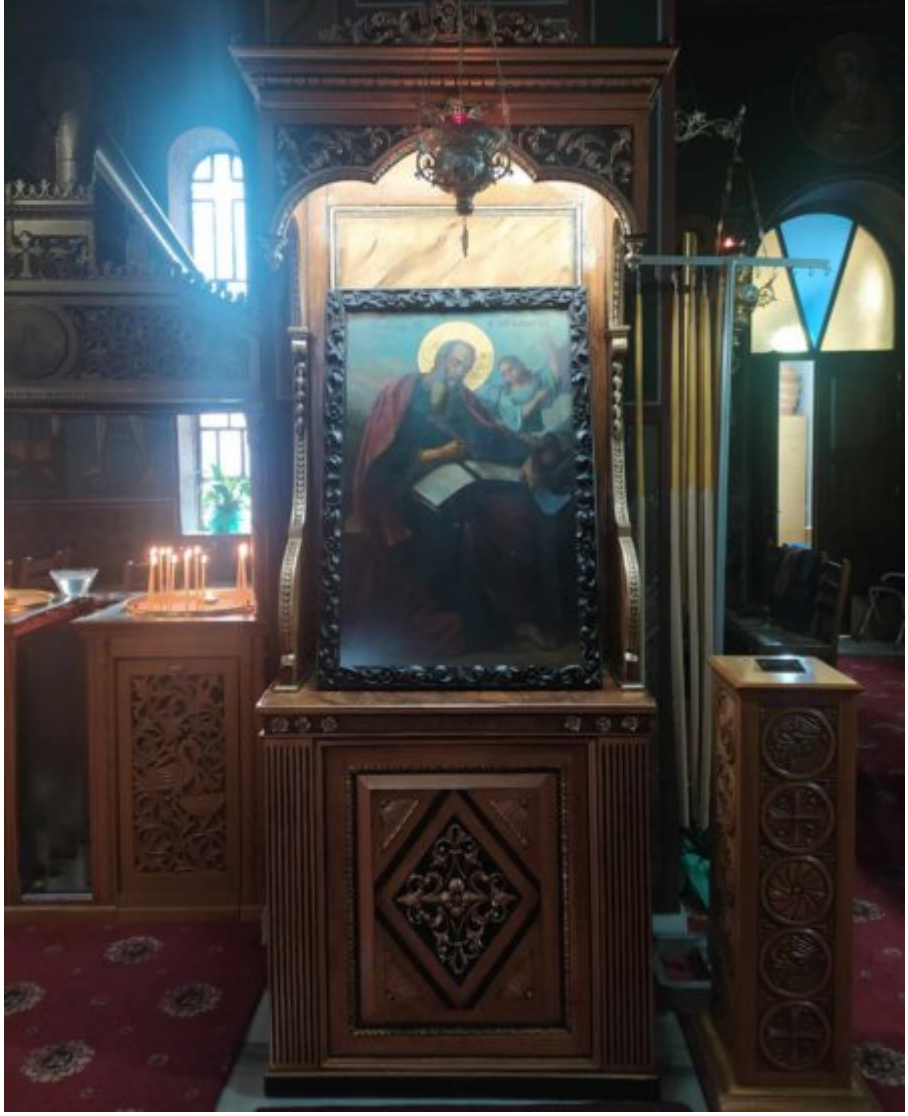

Ξεχωριστής ακόμη ιστορικής αξίας αποτελούν και οι **ιερές εικόνες του ναού,** όπως είναι η ιερή εικόνα του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου φιλοτεχνημένη στα 1897, η οποία αναπαριστά τον ίδιο κατά τη γραφή του Ευαγγελίου του, ενώ δίπλα του αποτυπώνεται ο συνεργάτης του Πρόχορος. Εξίσου σπουδαία είναι η φορητή ιερή εικόνα της Αποκαθηλώσεως, δημιούργημα του Γεωργίου Κανελλόπουλου που χρονολογείται στα 1888 και εντυπωσιάζει με τις μεγάλες διαστάσεις του. Αντιστοίχως, στον χώρο του ναού βρίσκονται και φυλάσσονται λειτουργικά βιβλία του Εθνικού Τυπογραφείου της Βιέννης, ένα αργυρόδετο Ιερό Ευαγγέλιο, γραμμένο σε μεμβράνη των εκδόσεων της Βενετίας, αλλά και αργυρά σκεύη ανεκτίμητης αξίας, όπως το Ιερό ξυλόγλυπτο Αρτοφόριο που περιέχει ένα μικρότερο ασημένιο, το ασημένιο επίσης Δισκοπότηρο, το Ιερό Μυροδοχείο, αλλά και χρυσοκέντητα Δισκοποτηροκαλύμματα.

Ακόμη και ο **περίβολος του ναού** προστατεύεται από μαντρότοιχο που μεγάλο τμήμα του οικοδομήθηκε στα 1859. Βιβλία, αντικείμενα και κτίσματα μαρτυρούν ότι ο ναός αυτός εκτός από την αδιαμφισβήτητη αξία του ως τόπος λατρείας του Θεού, αποτελεί και έναν ξεχωριστό τόπο εικαστικής τέχνης και έκφρασης που συνδέεται άμεσα με την χειροποίητη δημιουργία του πιστού πνεύματος.

Εκτός, όμως, των μοναδικών αυτών ιερών θησαυρών αξιοπρόσεχτες είναι και οι ανθρώπινες ιστορίες που περιβάλλουν τον λατρευτικό αυτό ναό. Η επιμονή στην οικοδόμησή του στην ίδια τοποθεσία της εύφορης γης του Δέλτα του Αχελώου αποτελεί ένδειξη του σκεπτικού των κατοίκων ο ναός αυτός να μην αποτελεί μόνο μια εκδήλωση ευλαβικού σεβασμού και έκφραση της θρησκευτικής τους λατρείας, αλλά και της επίκλησης για προστασία από τις πολυπληθείς πλημμύρες που προξενούσαν τους **βαρείς χειμώνες** τα ζωογόνα, αλλά και ορμητικά νερά του ποταμού Αχελώου. Ενδόμυχος σκοπός των κατοίκων ήταν η **δημιουργία ενός ευλαβικού φρουρίου,** μιας **πνευματικής «ασπίδας»** απέναντι στην σκληρή πλευρά των στοιχείων της φύσης. Έτσι, υψώθηκε από πέτρα και χώμα ένα «φυλακτό» από τους κατοίκους του Νεοχωρίου που- σύμφωνα με στοιχεία της Μαρκιανής Βιβλιοθήκης της Βενετίας – ζούσαν από το 1650 σε μια απέραντη έκταση μοναδικής βλάστησης και αφθονίας, ικανή μετέπειτα να συγκεντρώσει στα εδάφη της μόνιμους κατοίκους από την Κεφαλονιά, την Άμπλιανη, τη Βόρειο Ήπειρο, τη Θεσπρωτία και την Λάκκα Σουλίου.

Η βαθιά πίστη τους και η ένταξη αυτής στον απλό καθημερινό βίο, με τις δυσκολίες και τις προκλήσεις του, δηλώνεται από την ανάγκη όλων αυτών να θέσουν ως άλλο υπερασπιστή της ακμάζουσας αυτής περιοχής τον Άγιο, Απόστολο και Ευαγγελιστή Ιωάννη τον Θεολόγο. Αντιστοίχως, ο ναός που δέχθηκε την βεβήλωση και την καταστροφή των Κακλαμάνων, κατά την εκστρατεία του Ομέρ Βρυώνη ανοικοδομήθηκε δις μέσα από πολύχρονους εράνους, εκποιήσεις χωραφιών, και χάρη στην εθελοντική εργασία των απλών, λαϊκών ανθρώπων, αλλά και στην προσφορά δωρεών επιφανών κατοίκων της περιοχής. Αξίζει να σημειωθεί η υλική ενίσχυση του Βαλτινού Καπετάνιου Γεωργίου Τσόγκα, αλλά και του πιστού Κυβερνήτη Ιωάννου Καποδίστρια, ενώ πολύ αργότερα στην τελευταία ανοικοδόμηση του ναού η προσφορά του Γεωργίου Κορδόση υπήρξε πολύτιμη, καθώς και των ανδρών και γυναικών εθελοντών οι οποίοι με κάρα, άλογα και σούστες μετέφεραν την εξορυγμένη πέτρα, αμμοχάλικο από τον Αχελώο και τον

Εύηνο, καθώς και τσιμέντα, κεραμίδια και σίδηρο για την αποπεράτωση του ναού, συνεργαζόμενοι ομόψυχα και σύσσωμα για την υλοποίηση του ιερού σκοπού τους. Το αρχιτεκτονικό δε σχέδιο του ναού ήταν Γάλλου αρχιτέκτονα που σε συνεργασία με τον μηχανικό Γεώργιο Κουρμπάνη δημιούργησαν τον περίβλεπτο σύγχρονο ναό, ο οποίος θεμελιώθηκε το 1931. Η περίοδος, ωστόσο, της Κατοχής και του πολέμου ανέκοψε την πορεία των εργασιών, για να συνεχιστούν αυτές μετά το 1950.

Ξεχωριστό σημείο στον αύλειο χώρο του ναού αποτελεί και ο χαρακτηριστικός πανύψηλος πλάτανος που φυτεύτηκε από τον Δημήτριο Δρακονταειδή, ο οποίος, όντας ακόμη πολύ νέος, χάθηκε στα νερά του Αχελώου, αφήνοντας το καμαρωτό αυτό δέντρο στις περιποιήσεις της μητέρας του Μάνθας, η οποία ως ελάχιστη προσφορά στη μνήμη του αδικοχαμένου γιού της, το φρόντιζε με περισσή αγάπη.

Ο ναός, σύμβολο λατρείας και υπενθύμισης της αγάπης, της πίστης και της ελπίδας «φιλοξενεί» στις ακολουθίες του πλήθος πιστών της περιοχής, βιώνοντας όλη την κατανυκτική χάρη που φέρει η ιερή ψαλμωδία και η προσευχή. Σημαντικής σημασίας αποτελεί και το γεγονός ότι στον ιερό αυτό ναό έχει ψάλλει και ο Καθηγητής της Βυζαντινής Μουσικής του Ωδείου Αθηνών και Πρωτοψάλτης του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών, ο αείμνηστος Σπυρίδων Περιστέρης, την Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως του 1969, καθώς και ο μετέπειτα

Πρωτοψάλτης του Ιερού Μητροπολιτικού Ναού Αθηνών, Απόστολος Παπαδόπουλος. Κληρικοί και λαϊκοί, προσευχόμενοι και ψάλλοντες, άνδρες και γυναίκες, εύποροι και άποροι στάθηκαν πράγματι το πρώτο κι αληθινό «θεμέλιο» του ιερού κτίσματος.

Ο ιερός ναός του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Νεοχωρίου γιορτάζεται με ευλάβεια στις 8 Μαίου και στις 26 του Σεπτέμβρη. Γιορτάζεται η Μνήμη και αντίστοιχα η Μετάσταση του Αγίου Ιωάννου, του Ευαγγελιστή και Θεολόγου, του αισθανόμενου τους καρδιακούς κτύπους του Θεανθρώπου, του αγνού μαθητού του Χριστού, που του απεδόθη η προστασία της Παναγιάς, που του απεκαλύφθη ο μυστηριακός λόγος του Θεού στην ιερή πατμιακή γη. Ο Άγιος της νότιας όχθης του Αχελώου φυλάττει αιώνες τώρα την περιοχή και ένωσε την αγιότητά του με την ψυχική και πνευματική ανάγκη των ανθρώπων να «χτίσουν» τη ζωή τους γύρω από τον ναό του, να γίνει το στήριγμα στις γήινες δοκιμασίες τους, το «κέντρο» της λύπης και της χαράς τους. Σήμερα στον ναό φυλάσσεται και τμήμα των ιερών **λειψάνων του Αγίου Νεκταρίου Αιγίνης**, ως «βακτηρία» ψυχής και πνεύματος, ενώ υπηρετείται από τον ευλαβικό και σεβάσμιο ιερέα Ευάγγελο Ασπρογιάννη.

Βιβλιογραφία

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Νεοχωρίου Μεσολογγίου, Πρεσβυτέρου Αποστόλου Ι. Παληογιάννη, Νεοχώρι 2005

1803

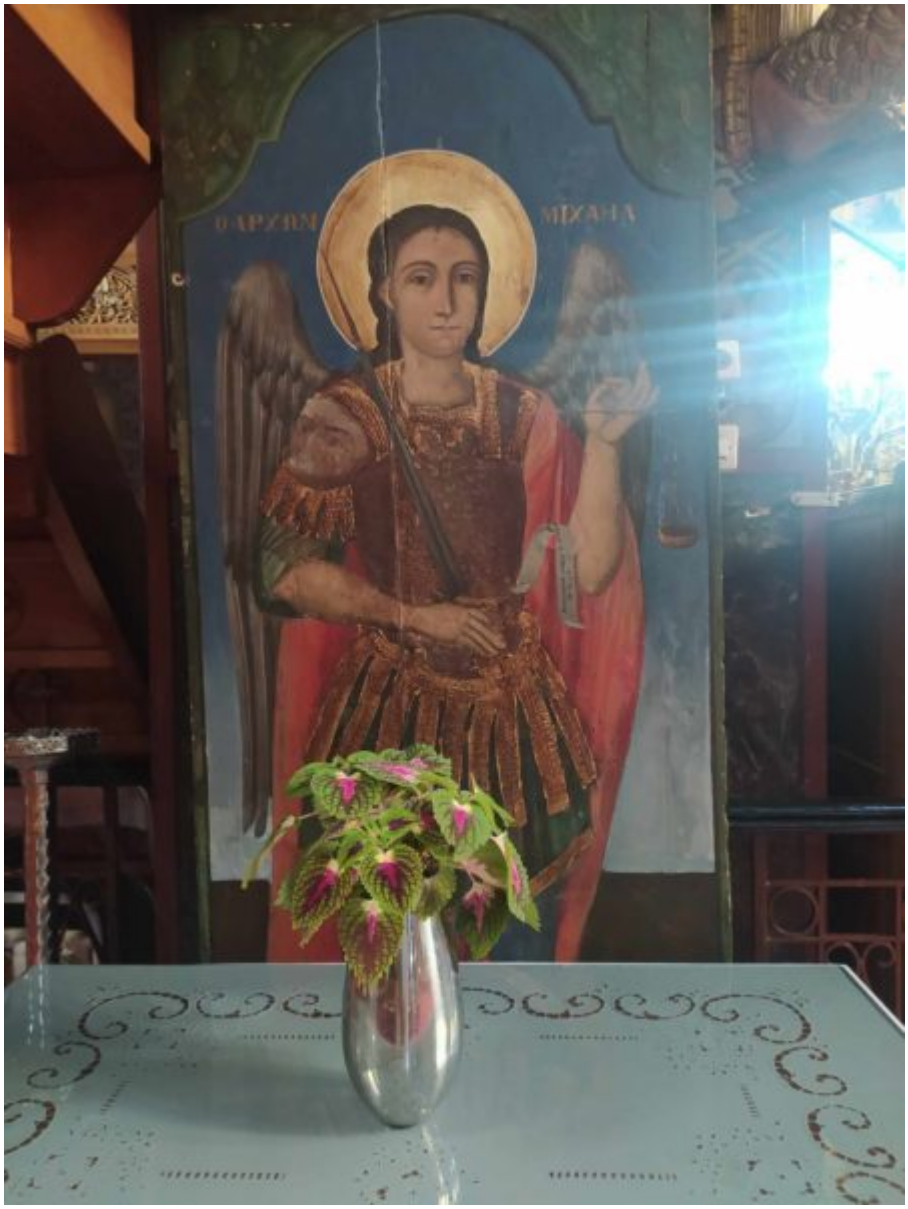
Ο ΑΡΧΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ